

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Прев 108/08
01.04.2008. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Стојана Јокића, председника већа, Слободана Спасића, Николе Станојевића, Михаила Рулића и Снежане Андрејевић, чланова већа, у парници тужиоца "АА", чији је пуномоћник АБ адвокат, против туженог Република Србија, Министарство одбране са седиштем у Београду, кога заступа Дирекција за имовинско-правне послове Одсек у Нишу, ради дуга, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Вишег трговинског суда Пж.бр. 9819/06 од 20.12.2007. године, у седници већа одржаној дана 01.04.2008. године, донео је

П Р Е С У Д У

УСВАЈА СЕ ревизија туженог Република Србија, Министарство одбране са седиштем у Београду, и ПРЕИНАЧУЈУ пресуда Вишег трговинског суда Пж.бр. 9819/06 од 20.12.2007. године у ставу два изреке и пресуда Трговинског суда у Нишу, П.број 580/06 од 25.09.2006. године у ставу један изреке тако што се ОДБИЈА као неоснован тужбени захтев тужиоца "АА" за обавезивање туженог на исплату износа од 6.790.372,40 динара, са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 20.12.2004. године па до коначне исплате као и за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 553.003,00 динара.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Трговинског суда у Нишу, П.број 580/06 од 25.09.2006. године у ставу један изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 6.790.372,40 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 20.12.2004. године па до коначне исплате као и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 553.003,00 динара. Ставом два изреке одбијен је тужбени захтев за износ од 1.131.728,00 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 18.12.2004. године па до исплате, као и за камату по Закону о висини стопе затезне камате на износ од 6.790.372,40 динара почев од 18.12.2004.године па до 20.12.2004. године. Ставом три изреке одбијен је захтев тужиоца за надокнаду трошкова парничног поступка у износу од 107.520,00 динара.

Пресудом Вишег трговинског суда Пж.бр. 9819/06 од 20.12.2007. године у ставу један изреке одбачена је жалба туженог изјављена против става два и три изреке првостепене пресуде као недозвољена. Ставом два изреке одбијена је жалба туженог као неоснована и потврђена је првостепена пресуда Трговинског суда у Нишу, у ставу првом изреке. Ставом три изреке одбијен је захтев тужиоца за надокнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правоснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију изјавио је тужени побијајући је у делу којим је правоснажно обавезан да тужиоцу исплати износ од 6.790.372,40 динара са СПП као и у делу одлуке о трошковима поступка, а због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Трошкове током поступка није определио, а трошкове ревизијског поступка није тражио ни определио.

Испитујући правоснажну другостепену пресуду у побијаном делу у смислу члана 399. Закона о парничном поступку Врховни суд Србије је нашао да је ревизија туженог основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361.став 2. тачка 9. ЗПП, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда из члана 361.став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се указује ревизијом јер побијана пресуда нема недостатака због којих не би могла бити испитана.

Међутим, основан је навод ревизије о погрешној примени материјалног права због чега су нижестепене пресуде у усвајајућем делу тужбеног захтева као и у делу одлуке о трошковима поступка преиначене, одбијањем захтева.

У току првостепеног поступка је утврђено да је тужилац 15.03.1999. године предао туженом на располагање и коришћење, а сходно Уредби о организовању и извршавању материјалне обавезе, теретно возило марке аа, дозвољене носивости 4.000,00 килограма, као и да тужени предметно возило није вратио тужиоцу, али да је на повраћај возила обавезан пресудом П. број 1254/04 од 14.02.2005. године. Истом пресудом тужени је обавезан да тужиоцу исплати износ од 28.644,00 динара са каматом почев од 07.10.2004. године на име накнаде за коришћење возила за период од 15.03. до 25.04.1999. године, као и износ од 606.715,00 динара са каматом почев од 07.09.2004. године до исплате на име накнаде за коришћење возила за период од 26.04.1999.године до 10.03.2001. године. Предмет тужбеног захтева о коме је одлучивано побијаном пресудом је накнада за коришћење возила за период од 10.03.2001. године

коме је одлуком тужбеног пресудом је накнада за коришћење возила за период од 10.09.2001. године до 17.12.2004. године. Примењујући Уредбу о организовању и извршавању материјалне обавезе ("Службени лист СРЈ" број 9/01) и тарифу која је саставни део Уредбе при чему је обрачун вршен применом дневног износа од 36% од просечне нето зараде по запосленом у привреди Републике утврђено је да накнада за утужени период износи 6.790.372,40 динара за који износ је усвојен тужбени захтев са каматом од 20.12.2004. године до исплате.

Према Уредби о организовању и извршавању материјалне обавезе ("Службени лист СРЈ" број 36 од 24.јула 1998. године), донетој на основу члана 30. и 39. Закона о одбрани уређено је организовање и извршавање материјалне обавезе грађана, предузећа и других правних лица за време ратног стања, непосредне ратне опасности или ванредног стања док то стање траје. У складу са наведеном Уредбом по позиву за извршавање материјалне обавезе за Војску Југославије тужилац је предао предметно возило дана 15.03.1999. године. У смислу члана 19. исте Уредбе, власнику ствари припада накнада у складу са тарифом за одређивање накнаде која је саставни део Уредбе. На основу Уредбе о изменама и допунама Уредбе о организовању и извршавању материјалне обавезе од 25.04.1999. године која је ступила на снагу наредног дана од дана објављивања власнику ствари припада накнада у висини амортизације. Наведене накнаде тужиоцу су досуђене правоснажном пресудом П. број 1245/04 од 14.02.2005. године. Уредбом о изменама и допунама Уредбе о организовању и извршавању материјалне обавезе од 02.03.2001. године проширено је дејство Уредбе и за период мира и измењен члан 19. Уредбе по којој власнику ствари припада накнада одређена тарифом за одређивање накнаде за коришћење пописаних ствари за потребе Војске и друге потребе одбране земље која је саставни део Уредбе.

Није спорно да у смислу члана 20. Уредбе власнику у ствари припада право на накнаду од дана одузимања до дана враћања ствари. Правна природа накнаде из Уредбе је накнада штете за период коришћења ствари. У смислу члана 194. Закона о Војсци Југославије о захтеву за накнаду штету одлучује по тужби надлежни суд, али је оштећени пре него што против државе поднесе тужбу дужан да надлежном Војном правобранилаштву постави захтев за обештећење ван спора те ако захтев не буде усвојен у целини или се о њему не донесе одлука у року од 3 месеца од дана подношења, оштећени може подићи тужбу код надлежног суда. У конкретном случају тужилац је истога дана поднео писмени захтев туженом за повраћај возила и обештећење ван спора као и тужбу Трговинском суду у Нишу и то дана 07.09.2004. године.

Предмет тужбеног захтева је облигационо правни захтев за накнаду штете проистекле коришћењем возила тужиоца од стране тужене. На облигационо правне односе у смислу члана 23. Закона о облигационим односима којима се уређују другим законом примењују се одредбе овог закона у питањима који нису уређена тим законом. Законом о облигационим односима у члану 13. прописана је забрана вршења права из облигационих односа противно циљу због кога је оно законом установљено или признато. Грађанска субјективна права су дата субјектима да их врше. У њиховом вршењу, када се право стави у покрет, када субјект усклађује своја понашања са садржином свог права, стварајући објективну правну ситуацију, може да дође до тога да се његово спољно формално понашање покрива садржајем његовог субјективног права, а да се оно у суштини користи у циљу који је противан намени који је правни поредак имао у виду када је признао субјективно право појединца. У конкретном случају тужиоцу је признато субјективно право на накнаду за коришћење његовог возила од стране тужене. Циљ ове накнаде је да се власник ствари обештети како у погледу стварне штете, амортизације возила, тако и у погледу изгубљене добити за период некоришћења возила. Закон је такође установио право и обавезу власника ствари да од туженог захтева повраћај возила и обештећење ван спора. Циљ установљења субјективног права на накнаду није да се она протеже у недоглед. Оклевање у остварењу правних овлашћења противречи савесности и поштењу и представља акт злоупотребе права, иако ово остварење права формално није у противречности са законом. У конкретном случају тужилац је имао право да од туженог по престанку ратних дејстава затражи повраћај возила и накнаду према Уредби. Тужилац је то могао учинити 2000. и 2001. године, али се тужилац са захтевом за повраћај возила и накнаду обратио туженом писменим путем 07.09.2004. године истовремено када је и поднео тужбу надлежном суду. Овакво понашање тужиоца, оклевање у остварењу свога права, противно је савесности и поштењу и води прибављању несразмерне имовинске користи имајући у виду да је предметно возило које је тужилац предао туженом на дан предаје било старо око 8 година, да је до подношења захтева за његово враћање и накнаду за коришћење исто било старо преко 13 година, те имајући у виду годишњу амортизацију теретних возила од 20% досуђивањем износа накнаде од 6.790.372,40 динара са каматом од 20.12.2004. године тужилац би прибавио несразмерну корист у односу на вредност самог возила и могућност његове експлоатације у периоду за који накнаду тражи. За злоупотребу у вршењу права карактеристично је одсуство сразмерности, интереса, односно бирање таквог начина вршења права које другој страни наноси несразмерну штету. У конкретном случају по оцени Врховног суда Србије ради се о злоупотреби права на страни тужиоца која не ужива правну заштиту.

Са свега изложеног, на основу члана 407. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа-судија,

Стојан Јокић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

